

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0969
Název školy	Gymnázium Česká a Olympijských nadějí, České Budějovice, Česká 64
Název materiálu	VY_32_INOVACE_ZV_1_5E_SEK_07_PRENATALNI_OBDOBI
Autor	Mgr. Vlastimil Sekyrka
Tematický okruh	Základy společenských věd – Vývojová psychologie
Ročník	1. a KVINTA
Datum tvorby	6. 2. 2013
Anotace	Prezentace popisuje vývoj jedince v prenatálním období. Zároveň shrnuje rizika ohrožující zdravý vývoj plodu. Na ně je zaměřeno závěrečné cvičení.
Metodický pokyn	Např.: prezentace je určena jako výklad do hodiny i jako materiál k samostudiu Možnosti využití: promítání, práce jednotlivců nebo dvojic u PC, vytištění pracovního listu
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Prenatální období

(19. týden)

Charakteristika období

„nad jiné časy pobožněji sobě měly počínat, ... aby něčím plodu svému neškodily“ (J.A.Komenský, Informatorium školy mateřské)

- období od početí do porodu
- trvá zpravidla 9 měsíců
- **má 3 fáze:**
 1. **oplození a vytvoření zárodku** (první 3 týdny)
 2. **embryonální období** (4. – 12. týden) – jsou vytvořeny základy všech důležitých orgánů člověka
 3. **fetální období** (od 12. týdne do porodu) – orgány jsou biologicky dotvořeny a ujímají se své funkce
- plod se vyvíjí v prostředí mateřské dělohy
- děloha je ideální prostředí pro vývoj (teplo, měkkost, beztlakovost)

Duševní život plodu

- tím se zabývá prenatální psychologie - výrazný rozvoj v posledních desetiletích
- vedeny dohady, co plod cítí a vnímá
- na ověřené poznatky nutno počkat
- že má embryo vědomí, je spíše hypotézou
- při umělém přerušení však vykazuje obranné pohyby
- T. K. Verny
 - kanadský psychiatr (narozený v Bratislavě) připisuje oplozenému vajíčku jakési pra-vědomí
 - klade důraz na vztah matky a otce k nenarozenému dítěti
 - to má vliv na formování jeho osobnosti
- dle některých badatelů plod naslouchá matčinu hlasu a reaguje na jeho emoční zabarvení
- reaguje i na hudbu: Vivaldi a Mozart údajně uklidňuje, Beethoven a Brahms navozují neklid (kopání)

Vybrané vývojové změny plodu

- 3. týden:** zárodek měří 2,5 mm, už tepe srdce
- 9. týden:** vyvinutý sací reflex, dumlání palce
- 3. měsíc:** pohyb hlavičkou, rukama, trupem
- 4. měsíc:** otevírá a zavírá ústa, mění se výraz tváře, začínají se projevovat základní nepodmíněné reflexy
- 5. měsíc:** reaguje na tlak, zvukové podněty, vnímá zejména tlukot matčina srdce, to na něj působí uklidňujícím způsobem
- 9. měsíc:** vnímá smysly, probíhá u něj učení, reaguje na změny polohy matčina těla, změny její nálady a stres

Čeho se vyvarovat?

- dítě je v celém období velmi citlivé na škodliviny
- **nutno se vyhnout: alkoholu, drogám, nikotinu, lékům, rentgenovému záření, virům při zarděnkách či spalničkách matky, negativnímu postoji k těhotenství, stresu**

Jak mohou tyto jevy negativně ovlivnit vývoj plodu?

„Těhotná žena pijící větší dávky alkoholu v průběhu těhotenství ohrožuje dítě vznikem fetálního alkoholového syndromu. Tyto děti mají charakteristicky znetvořený ‚ptačí‘ obličej a hluboce podnormální inteligenci, stav je nevratný“.

František Koukolík

- **alkohol:** alkohol požívaný v prvním trimestru přináší tělesné i mentální poškození plodu
 - jde o nevratné změny (ptačí obličej a inteligence hluboko pod normálem)
 - toto poškození nazýváme FAS – **Fetální alkoholový syndrom**
- **drogy:** poškození mozku, mentální retardace
- **zapálená cigareta:** reaguje neklidem (biochemická reakce se přenesla ve změně složení jeho krve)
 - plod kuřačky bývá menší a slabší

- **léky:** poškození plodu, potrat, neplodnost u chlapců
- **rentgenové záření:** poškození mozku, oslepnutí
- **vir zarděnek:** vrozené vady (poškození srdce, jater, hluchota aj.)
- **vir spalniček:** potrat, předčasný porod
- **negativní postoje matky k těhotenství** (nechtěné děti dle některých odborníků vykazují vyšší potratovost a komplikované porody)
- **stres, úzkostné stavy a deprese:** mohou se přenášet na dítě ve formě
jakési „emoční infekce“ (negativně působí na psychický vývoj)

Doporučení v těhotenství:

- **prenatální dialog** (lehké doteky, pohlazení, rozmlouvání s dítětem - i otec a starší sourozenci, mírná hudba bez agresivních tónů)
- **zdravá životospráva** (pestrá strava, dostatek spánku a pohybu, odpočinek, relaxace)
- **dostatečná hygiena**
- **vyhnutí se zátěžovým (stresovým) situacím**
- **očkování**

Otestuj si své vědomosti

Odpověz ANO/NE

1. Těhotná žena by se měla vyvarovat konzumace alkoholu zejména od 3 měsíců výše života plodu: **ANO/NE**
2. Alkohol poškozuje plod tělesně i mentálně těsně před porodem, kdy už dokáže plod vnímat škodlivé látky: **ANO/NE**
3. FAS je zapříčiněn konzumací alkoholu v prvním trimestru života plodu: **ANO/NE**
4. Nikotin v prenatál.období nijak plod neohrožuje. Riziko hraje až v době po narození, když by dítě pravidelně dýchalo kouř z tabákových výrobků: **ANO/NE**
5. Chřipky a nastuzení poškozují plod natrvalo, narozené děti pak trpí podobnými onemocněními a narodí se dokonce i s rýmou: **ANO/NE**
6. Viry spalniček a zarděnek patří mezi jediné neškodné viry plodu: **ANO/NE**
7. Prenatální psychologie doporučuje, aby se plod vyvíjel v harmonických podmínkách tím, že se břicha matky nebude nikdo dotýkat, mluvit v místnosti, v které se těhotná žena nachází, ani pouštět jakoukoliv hudbu: **ANO/NE**
8. Aplikace léků během těhotenství plod neohrožuje. Poškození hrozí pouze od drog: **ANO/NE**
9. Nechtěné děti jsou zvláštním nevysvětlitelným fenoménem. Při jejich porodu bývají minimální komplikace a téměř nulová potratovost: **ANO/NE**
10. Stres a úzkostné stavy matky se dle nových poznatků na plod nepřenášejí, jelikož plod nemá dostatečnou mozkovou schopnost je zaznamenat. Proto je doporučováno se jim vyhnout zejména až po narození: **ANO/NE**

Zdroje:

- ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. Psychologie pro učitele. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X
- DOLEŽALOVÁ, Ladislava, VLKOVÁ, Marie. Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7402-060-5
- FÜRST, Maria. psychologie. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-199-0
- HUNT, Morton. Dějiny psychologie. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-386-2
- KOUKOLÍK, František, DRTILOVÁ Jana. Zlo na každý den – Život s deprivanty. 1. vyd. Praha: Galen, 2001, ISBN 80-7262-088-6
- LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. Vývojová psychologie. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. ISBN 80-247-1284-9
- KOL.AUTORŮ:Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Brno: Computer Press, a. s., 2009. ISBN 978-80-251-2631-8
- MATĚJČEK, Zdeněk. Co, kdy a jak ve výchově dětí. 3. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-494-X
- NAKONEČNÝ, Milan. Encyklopedie obecné psychologie. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0625-7
- ŘÍČAN, Pavel. Cesta životem. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-829-5